NARODOWE CENTRUM KULTURY

ZAWIŚĆ

ZAWIŚĆ jest tak stara jak świat, a w każdym razie – jak języki słowiańskie. ZAWIŚĆ to słowo jeszcze prasłowiańskie, utworzone od czasownika *za-viděti ‘patrzeć zawistnie, zazdrośnie’, którego kontynuantem był nieużywany już obecnie czasownik ZAWIDZIEĆ. Słowo ZAWIDZIEĆ – występujące również w wersji ZAWIDZIĆ – oznaczało ‘zazdrościć’, a także ‘nienawidzić’. Używali go jeszcze młodopolanie: Staff pisał „Lecz brat zawidzi bratu i północą czyha u węgła, i nóż topi zimny w gorącym sercu”. Ciekawy jest rozwój znaczeniowy ZAWIŚCI. Najstarsze znaczenie tego słowa było tożsame z obecnym – ‘silne uczucie nienawiści do kogoś z powodu jego sukcesów, których samemu nie można by było osiągnąć’. ZAWIŚĆ zatem nie jest i na samym początku nie była całkowitym synonimem ZAZDROŚCI. Jednak w XIV w. ZAWIŚĆ oznaczała ‘silną zazdrość’, a w XVIII w. mianem tym określano to, co dziś nazywamy zazdrością małżeńską. Od XIX w. powróciło – jako główne – najstarsze znaczenie i utrzymało się do dzisiaj.